

ských autorů. B. Konečný psal své vzdělávatelné knihy se zřejmým úmyslem, aby sloužily i evangelíkům, a to právě tak, aby si přisvojili bratrský řád v soukromém životě, v povolání, instituci soudců v církvi. B. Cyril vydal bratrskou agendu [1620] v úpravě, která mohla dobře vyhovovat také evangelickým kněžím. A Komenský přímo utajil své autorství, aby byl i mezi evangeliky slyšen, když na základě bohaté literatury, kterou mu poskytla knihovna Žerotínova, r. 1617 psal svůj objemný *Retuňk* proti Antikristu. Spis polemický a varovný proti nástrahám a násilnostem s katolické strany. Moudří křesťané, i katolíci, mají bránit pokoj proti papeži a jeho pomocníkům. Evangelíci nechť se včas vystříhají jeho svodů, nechť si uvědomí, k čemu je zavazuje započatá cesta reformace, nechť zanechají nesvornosti a vzpamatují se k obraně.

BYLOŤ ZŘEJMÉ, že katoličtí horlivci neuznávají náboženský mír smluvený *Porovnáním* na základě Majestátu. Znovu vzpluly polemiky. Nový pražský arcibiskup Jan Lohelius stál za katolickými pamfletisty, kteří r. 1613 obnovili útoky Václava Šturma a Lukáše Laeta proti Bratrům a rozšířili je proti evangelíkům vůbec. S bratrské strany odpověděl M. Konečný *Pravdou vítězí* [1614], dokládaje původ Jednoty z vůle Boží a ponechává jiným evangelíkům, aby hájili spolunapadenou Augustanu, což mu horliví luteráni zazlívali. B. Jafet zpracoval nyní nově svůj *Hlas strážného* v *Historii o původu Jednoty*. Víme již, že tu dovedl apoštolskou sukcesi bratrských kněží.

Ale nešlo jen o útoky literární. Zejména na Moravě docházelo k *vyslovené protireformaci* s užitím násilí. Když biskup Dietrichstein koupil Chropyn u Kroměříže [1615], zavřel tamní sbor a bratrskou školu, modlitebnu zbořil, poddané převáděl mniši ke katolictví. Zároveň vystoupil v Holešově proti nekatolíkům Ladislav Popel z Lobkovic, po novém odsunutí Žerotínově zemský hejtman moravský. Bratrský sbor dal [1616] jesuitům, kteří jej změnili v římský kostel, a zbořil sbor v blízkých Lehoticích. Tu nešlo o výbuchy několika jednotlivých horlivců, proti nimž by bylo lze postavit ojedinělé přehmaty se strany evangelické.

Bylo patrné, že jde o pokračování v plánu, zdrženém před několika roky neshodou v habsburském rodě.

Na trůně nebyl již Rudolf, jež Matyáš r. 1611 přiměl k úplné abdikaci ještě před jeho smrtí, která počátkem r. 1612 ukončila jeho život. Nesvornost mezi Habsburky byla překonána. Matyáš [sídli ve Vídni] hleděl obnovit panovnickou moc a využíval rozporů mezi zeměmi české koruny, k níž vedle Čech a Moravy náleželo i celé Slezsko a obojí Lužice, země rovněž velkou většinou evangelické. Politické rozpory mezi nimi tříštily jednotný postup na obranu evangelické církve v zápase, jež bylo třeba předpokládat, když se katolická protireformace netajila svým cílem a evropský protestantský tábor, rozdělený na luterány a kalvinisty bez vědomí sounáležitosti, vybízel svou rozpolceností k útoku. R. 1608 utvořena evangelická Unie za vedení falckého kurfiřta. Sasko zůstalo stranou. Příští rok ustavena katolická Liga s bavorským vévodou Maxmiliánem v čele. Čeští evangelíci ztratili mnoho, když r. 1617, nepřipraveni na jinou kandidaturu, přijali za příštího krále Matyášova bratrance *Ferdinanda II.*, ač byl znám rozhodným provedením protireformace ve Štýrsku. Slíbil dodržovat Rudolfův majestát. Také na Moravě byl Ferdinand přijat na všeobecný slib zachovávání svobod politických a náboženských a příštího roku byl zvolen za krále v Uhrách.

Katolíci byli povzbuzeni úspěchy a počínali si stále bezohledněji. Napětí vrcholilo v Čechách, jejichž správu vedli fanaticí katolíci Zdeněk Lobkovic, Jaroslav Bořita z Martinic a Vilem Slavata. Již několik let se vlekla pře o chrámy, které si postavili evangelíci v Hrobě v Rudohoří na panství arcibiskupském a v Broumově v severovýchodních Čechách na zboží klášterním. Podle Majestátu platila svoboda vyznání i na statcích církevních, započítávaných mezi statky královské. Duchovní vrchnosti tomu odporovaly. Nyní bylo rozhodnuto podle jejich přání. Broumovský opat kostel evangelíkům zavřel, arcibiskup dal hrobský chrám rovnat se zemí.

Defensoři svolali v květnu 1618 sněm stavů do Prahy. Za vinníky byli jako rušitelé pokoje v zemi právem označeni místodržící.